

Posudek oponenta práce

LEDVINOVÁ, Veronika. *Faktory ohrožení motivace k profesi pedagoga u začínajících učitelů základních a středních škol*. Praha, 2023. 66 s., 2 s. příloh. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra andragogiky a personálního řízení. Vedoucí práce: doc. PhDr. Tibor Vojtko, Ph.D.

1. Obsah a struktura práce

Práce se zabývá tématem pracovní motivace/demotivace u učitelů, které je zcela relevantní zaměření katedry.

Autorka nejdříve rozebírá specifika učitelské profese a odměňování učitelů, jejich věkovému a genderovému složení za hojného užití statistických údajů. Následuje kapitola o fenoménu motivace, která je přehledem hlavních motivačních teorií. Popisuje faktory podmiňující motivaci a demotivaci pedagogů, vnímaná pozitiva a negativa výkonu profese. Teoreticky zaměřené kapitoly jsou zakončeny přehledem stavu spokojenosti učitelů v několika evropských zemích. V samostatné kapitole autorka realizuje kvantitativní šetření realizované dotazníkovou formou zaměřené na zkoumání výpovědí učitelů o daných otázkách. Postup kapitol se jeví vcelku logický, po formální stránce obsahuje práce všechny požadované náležitosti. Zajímavým počinem je uvedení zvláštní kapitoly „Návrhy na zvýšení...“ a „Podněty k dalšímu bádání“. Slabinou práce je uvedení několika méně obsažných (pod)kapitol (3.5, 4), které nutně sklouzávají po povrchu a zasloužily by si buď samostatnou práci či rozšíření, nebo naopak vypuštění z práce.

Lze ocenit to, že práce dospívá k věcnému závěru, který slouží jako faktografické shrnutí celé práce a zahrnuje i doporučení ke zlepšení stavu. V přílohách mi chybí použitý dotazník a tabulka použitá k analýze dat.

2. Odborná úroveň

Teoreticky zaměřené kapitoly hodnotím z hlediska odborné úrovně různě – cca do s. 29 vnímám práci jako přehledné a vcelku fundované shrnutí problematiky, potom začnou být kapitoly do jisté míry povrchní (kap. 3.5 se opírá o materiály neziskové organizace pro popularizaci duševních poruch), autorka často uvádí spíše výseč relevantních dat a má tendenci „žonglovat“ se statistickými údaji (např. kap. 4 srovnává učitelskou profesi v různých zemích bez přihlídnutí k socioekonomickému stavu v oněch zemích celkově, zvláště patrné na s. 37 dole). Kapitola 4.4 potom působí spíše jako stručná sbírka zajímavých faktů bez zařazení do širšího kontextu než jako pokus o seriózní srovnání stavu učitelské profese v různých státech.

Empirické šetření je prováděno kvantitativní formou za použití dotazníku – osobně tuto volbu považuji za nešťastnou, jednak kvůli zvolené formě sběru dat na sociální síti, která nezajistí výběrovost souboru (odpoví ti, které problematika zajímá), jednak kvůli až svévolné interpretaci dat. Autorka zachází velmi volně s pojmy výzkumná otázka a hypotéza (s. 40), oslovuje ve svém šetření výlučně učitele a zjišťuje jejich motivaci / demotivaci k profesi (už byli motivováni, protože učitelé jsou). Přehledně nepopisuje sociodemografické charakteristiky vzorku, dělí celý vzorek do menších skupin, které mezi sebou porovnává (např. na s. 46 vzniká nepřesnost způsobená malou reprezentativností vybrané skupiny) a ignoruje veškeré statistické operace s výjimkou popisné statistiky – převedení odpovědí do sloupcových grafů. Celé šetření interpretuje spíše volně, v kvalitativním duchu. Osobně si myslím, že kvalitativní šetření by v tomto případě bylo lepší než takto zacházet s kvantitativní metodologií.

Celkově hodnotím první tři kapitoly vcelku vysoko, další část i následné empirické šetření jako spíše na nižší úrovni odbornosti.

3. Práce s literaturou

Použitá literatura zahrnuje zdroje v češtině a v angličtině. Nechybí statistické zdroje, metodologie je naopak zastoupena jedním titulem a zřejmě chudě. Vyskytne se vyložené populární pramen, který se nehodí do diplomové práce („Nevypusť duši, 2019, nestránkováno, s. 30“), který jsem navíc nedohledal v soupise citací. Literatura je jinak citována podle akademické normy.

4. Grafické zpracování

Grafické zpracování vnímám jako přehledné, s dobře zvládnutým formátem textu, přiměřenými grafy a tabulkami. Není mi jasné, proč autorka uvedla do přílohy ještě jednu grafy, které se vyskytují v textu. Číslování stran je nejednotné, objevují se chyby v číslování hlavních kapitol, Soupis bibliografických citací nese nestandardní název.

5. Jazyková úroveň

Autorka užívá srozumitelný, odborný jazyk, bez zbytečných stylistických excesů, někdy možná více vágní, než by si diplomová práce zasloužila. Nevšiml jsem si překlepů a gramatických chyb.

6. Podněty k rozpravě

Jak by měl podle Vaší zkušenosti z empirického šetření vypadat empirický výzkum, který by přinesl validní data v řešené oblasti?

7. Závěrečné hodnocení práce

Práce je v prvních třech kapitolách vcelku pěkně zpracovanou studií, která strukturovaně a logicky podává přehled dané problematiky. V dalších kapitolách jde autorka méně do hloubky a uvádí výběrová, ne zcela související fakta, místo aby je systematicky propojila. Objevil jsem i chybějící titul v citaci literatury. V empirickém šetření volí nešťastnou metodiku, pokud se týká sběru dat, dále data svévolně interpretuje. Práci nedoporučuji k obhajobě, navrhuji hodnocení „neprospěla“.

V Praze, 30. 8. 2023

PhDr. Jan Gruber, Ph.D.